

1969-cu il iyulun 14-də Sovet Azərbaycanının ictimai-siyasi həyatında baş vermiş tarixi dəyişiklik– ömrünü bütünlüklə öz xalqının köklü maraqlarının gerçəkləşməsinə xidmətə həsr etmiş yurdsevər soydaşımız, təşəbbüskar və yüksək enerjili milli kadr Heydər Əliyevin respublikanın ali siyasi rəhbəri vəzifəsinə gəlməsi bir çox başqa sahələrlə yanaşı, mənəvi-humanitar istiqamətin, o cümlədən də milli mədəniyyətimizlə bağlı elmi və mədəni-təşkilati fəaliyyətin sürətli və genişmiqyaslı canlanmasına səbəb oldu.

Ana dili, ədəbiyyat, tarix, musiqi, rəssamlıq, memarlıq, xalqçılıq, xalq yaradıcılığı və etnoqrafiya kimi ən müxtəlif istiqamətləri cəmləşdirən milli-mənəvi dəyərlər kompleksi o vaxtdan ümummilli lider missiyası ilə fəaliyyətə başlayan Heydər Əliyevin ən yüksək qayğı və diqqət ilə himayə olunmuşdu. Aradan keçən yarım əsrlik dövr çoxminillik tariximizə yeni tipli milli-mənəvi intibah kimi daxil oldu.

Ötən əsrin 70–80-ci illərində müdrik və uzaqgörən bir rəhbər kimi Heydər Əliyevin Azərbaycanda yeritdiyi siyasətin

poçtu daha yüksək göstərici (150–200 məkətub) nümayiş etdirmişdir. “Kommunist”, “Ədəbiyyat və incəsənət”, “Sovet kəndi”, “Azərbaycan gəncləri” qəzetlərinin, “Azərbaycan”, “Qobustan”, “Ulduz”, “Kənd həyatı” jurnallarının poçtunda da xalq yaradıcılığı ilə bağlı materiallar xeyli yer almışdır. Bütün bunlar 70-ci illərdə folklor işinə ümumxalq miqyasında həssaslığın səviyyəsini müəyyənləşdirmək baxımından böyük tarixi-mədəni əhəmiyyətə malikdir. Heydər Əliyevin Azərbaycana rəhbərliyinin

etnoqrafiya mədəniyyətimizdə inikas məsələlərinə həsr olunmuş çoxsaylı məqalələrin ardıcıl şəkildə çap olunması da elmi-mədəni həyatın milli ovqatını əks etdirirdi. 70-ci illərdən start götürən Dədə Qorqud hərəkatı qarşıdan gələn onilliklərin Qorqud elmi məkanına çevrilməsini təmin edə bildi; Azərbaycan qorqudsü-naslıq bir-birinin ardınca abidənin kamil mətnlərini nəşr etdi, Dədə Qorqudla bağlı sistemli araşdırmalar ortaya çıxdı.

Qorqudsünaslığın ən nüfuzlu elmi toplantıları təkcə keçmiş Sovetlər İttifaqı miqyasında deyil, beynəlxalq səviyyədə də Azərbaycanda mərkəzləşdi. Qorqudçuluq təkcə elm-təhsil sistemi ilə çərçivələnmədi. Yazıçılar, rəssamlar, heykəltəraşlar, kinematoqrafçılar Dədə Qorqud mövzu və motivlərinə üz tutdular. Anarın sənə-nari müəllifi olduğu “Dədə Qorqud” filmi bu sahədə ən böyük uğurlardan biri oldu. Azərbaycan hüdudlarından çox-xoş uzaqlarda da böyük şöhrət tapan bu gözəl kino

tariximizin bir çox qaranlıq səhifələrini açmaqla kimliym tam müəyyən etməyi, milli kökləri ilə bağlı yeni təfəkkürlü gənc nəsəl yetişdirilməsini zəruri edir. Keçid dövrünün çətinliklərinə, ağır proseslərinə baxmayaraq, biz öz tarixi keçmişimizin çox dəyərli səhifələrini qısa bir müddətdə açmış və xalqa göstərməyə nail olmuşuq. Xalqımızın hər bir övladı öz tarixi keçmişini, varisi olduğu mədəni irsi daha dərinlən dövrənərək böyük qürur hissi duymağa başlayır və sözsüz ki, bununla fəxr edir.

Məhz dövlətçilik düşüncəsi kontekstində yanaşma və dəyərləndirmə nəticəsində Heydər Əliyev dünyası “Kitabi-Dədə Qorqud”un bir qəhrəmanlıq eposu olaraq əsas mahiyyətində duran alp-ərənlilik, cəngavərlik motivi-ni yeni, özünəməxsus biçimdə şərh edib mənalandırdı: “Kitabi-Dədə Qorqud” qəhrəmanlıq eposudur, özü də bir cəngavər, bir igid haqqında yox, bütöv bir xalqın qəhrəmanlığını özündə

Yeri gəlmişkən, qeyd etmək lazımdır ki, bu ənənə müstəqillik illərində də davam etdirildi. Ədalət Nəsibov, İsfəndiyar Rüstəmov kimi qocaman ustadlara fəxri Prezident təqəddürünə verilmesi, Aşiq Əhliman Rəhimov və Ədalət Dəlidağlının “Əməkdar mədəniyyət işçisi” fəxri adına layiq görülməsi buna sübutdur. İstedadlı saz-söz ifaçıları və folklor kollektivləri ötən əsrin yetmiş-əksəncinci illərində Heydər Əliyevin yaratdığı imkanlar sayəsində dəfələrlə beynəlxalq festivallara göndərilmişdi. Azərbaycan rəhbərliyinin ruh yüksəkliyi ilə uğurladıq xalq istedadları Fransa, İspaniya, Yunanıstan, Bolqarıstan, Macarıstan, Polşa, Hollandiya, Monqolustan, Çin, Almaniya və Avstriyada keçirilmiş Beynəlxalq Folklor Festivalılarından respublikamıza laureat adı ilə qayıtmışdılar.

Qazanılmış uğurlar həmin dövrdə respublikada folklor istedadlarına yaradılmış gözəl şəraitin məntiqi nəticəsi idi. Təkcə belə bir faktı xatırlatmaq yetərlidir ki, 70–80-ci illərdə başqa respublikalarda folklor kollektivləri ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərdikləri halda, Azərbaycanda belə qurumlar mədəniyyət sayarları strukturu-na yerləşdirilərək, büdcədən maliyyələşdirilirdi.

1980-ci ildə respublika rəhbərliyinin göstərişi ilə Ağstafada “Saz məktəbi”nin açılması, daha sonra Tovuzda Hüseyn Bozalqanlı adına “Ozan–Aşiq Muzeyi”nin yaradılması folklorla bağlı görülmüş böyük tədbirlər cərgəsindədir. Bu dövrdə folklor işinə maraq o qədər güclənmişdi ki, respublika və rayon qəzetlərində folklor səhifə və qəzetlərinin verilməsi, ali və orta məktəblərdə folklor mərasimlərinin təşkil edilməsi adi hal almışdı. Hətta bir sıra yerlərdə folklor bayramları – “Qurbani saz bayramı” (Cəbrayıl, 1978), “Bayatı bayramı” (Laçın, 1979), “Dastan gecəsi” (Tovuz, 1980), “Koroğluya qayıdaq” (Bakı, 1982) və s. keçirilirdi. Azərbaycan Dövlət Filarmoniyasında ardıcıl şəkildə Borçalı, Göyçə, Tovuz, Gedəbəy, Şirvan, Gəncə aşıqlarının konsertləri təşkil edilirdi.

Azərbaycan Respublikası hüdudlarından kənar da – qonşu Gürcüstan və Ermənistan respublikalarında yaşayan Borçalı və Göyçə aşıqları – Əmrax Gülməmmədov, Hüseyn Saraçlı, Kamandar Əfəndiyev, Fətulla Göyçəli, Hacı Bayramov kimi ustad sənətkarlar tez-tez Bakıya dəvət olunur, konsertləri təşkil edilir, repertuarları yazıya alınır-dı. Göründüyü kimi, milli mənəvi dəyərlərin qorunub yaşadılması ilə bağlı həyata keçirilən tədbirlər kompleksinin arxasında olduqca uzaqgörən bir siyasət yürüdüldü.

Strateji məqsəd daşıyan bu siyasət özünütənima, özünətapınma, soykökü, tarixi-milliyətçi qoruma işinə xidmət edirdi. Heydər Əliyevin yetmiş-əksəncinci illərdə milli-mənəvi sərvətlərimizə verdiyi qiymət, göstərdiyi qayğı və diqqət onun doxsanıncı illərdəki fəaliyyətinin də ayrılmaz tərkib hissəsi olaraq qalırdı. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildikdən sonra o, həyatımızın digər sahələri kimi, mənəvi-mədəni dəyərlər istiqamətində də daim diqqət mərkəzində saxlayaraq, bu sahənin perspektivi üçün sistemli tədbirlər həyata keçirdi.

Azərbaycanda folklor işinin yüksək səviyyəli təşkilini həyata keçirmək üçün 1994-cü ildə Milli Elm Akademiyasında xüsusi elmi statusa malik Folklor Elmi-Mədəni Mərkəzinin yaradılması həmin dövr üçün çox mühüm bir addım idi. Folklorun toplanması, nəşri, tədqiqi və təbliği sahəsindəki fəaliyyətin köklü şəkildə yenidən qurulması və mənəvi quruculuqda aparıcı istiqamətlərdən birinə çevrilməsi ölkə Prezidentinin humanitar sahədəki strateji siyasətinin tələbi idi. 2003-cü ildən AMEA Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutu nəzdindəki Folklor Elmi-Mədəni Mərkəzinin müstəqil elmitədqiqat qurumuna - Folklor İnstitutuna çevrilməsi bu sahəyə qayğı və himayenin nə qədər güclü olduğunu bir daha təsdiqlədi.

2002-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində “Folklor haqqında Qanun”un qəbul edilməsi və Prezident Heydər Əliyev tərəfindən təsdiqlənməsi faktı da müstəqil Azərbaycan dövlətçiliyinin mənəvi-humanitar həyatında folklor mədəniyyətinə diqqət və qayğının əyani təzahürü idi. Bu həssas münasibətin nəticəsi olaraq elmi-tədqiqat müəssisələrində, universitetlərdə, konservatoriyada, eləcə də kütləvi informasiya vasitələrində folklor işinə xüsusi maraq göstərilməyə başlandı. Azərbaycan folklor və etnoqrafiya mədəniyyətinin geniş arenada tanınması məqsədilə “Folklor və etnoqrafiya” beynəlxalq elmi jurnalı işıq üzü gördü.

Azərbaycan muğamının UNESCO tərəfindən qeydə alınması (2004 hadisəsi də bu yöndəki məqsədyönlü fəaliyyətin nəticəsi oldu.

Vaxtilə yaşaqlara məruz qalmış Novruz bayramının Azərbaycanda hər il dövlət səviyyəli tədbir kimi keçirilməsi də ulu öndərimiz Heydər Əliyevin ictimai-siyasi fəaliyyəti ilə sıx şəkildə bağlıdır. 1979-cu ildə İcraişəhərdə keçirilən Novruz şənlikləri onun göstərişi əsasında Azərbaycan televiziyası ilə birbaşa translyasiya edilmişdir. Bu, həmin dövr üçün böyük cəsarət tələb edən bir hərəkat idi. Şübhəsiz ki, belə bir addımın atılmasında böyük siyasi avtoritet kimi Heydər Əliyev şəxsiyyəti mühüm rol oynamışdı. XX əsrin 70–80-ci illərində milli-etnoqrafik həyatımızla bağlı bayram mərasimlərinin keçirilməsini mümkün ola biləcək imkanlar daxilində təşkil və himayə edən Heydər Əliyev doxsanıncı illərdə – hakimiyyətinin ikinci dönəmində Novruz bayramının dövlət statuslu bayramlar sırasına daxil edilməsini gerçəkləşdirmişdir.

Göründüyü kimi, Heydər Əliyev şəxsiyyətinin bənərsiz tarixi fenomenliyi onun dünya miqyaslı böyük siyasi xadim olmaqla yanaşı, doğma xalqına məxsus adət-ənənələri dərinlən bilməsi, onları öz şəxsi həyatının nümunəsində qoruması və yaşatması amili ilə də çıx bağlı idi. Dilimizin, ruhumuzun inceliklərinə, tariximizin dərin qatlarına, ədəbi-mədəni abidələrimizə müdrik meyarlara və dəqiq elmi-nəzəri ölçülərə qiymət verən Heydər Əliyev təkcə Azərbaycan hüdudlarında dəyərləndirmələr aparmırdı. Onun mülahizə və düşüncələri Azərbaycan mənəvi-mədəni gerçəkliklərini Şərq mədəniyyəti kompleksinə, ümumtürk kontekstində daxilində təqdim və təhlil edirdi.

Prezident Heydər Əliyevin təkcə Bakıda yox, dünyanın ən müxtəlif yerlərində, ən mötəbər mədəniyyət və siyasət kürsülərində tarixi keçmişimizlə, mənəvi dəyərlərimizlə bağlı söylədiyi fikirlər və mülahizələr bu baxımdan öz konseptuallığı ilə seçilirdi. Mənəvi mədəniyyətimizin tarixi köklərinin türk xalqlarının ortaq keçmişində – vahid etnik-mədəni sistem daxilində təşəkkül tapması fikrini Heydər Əliyev özünəməxsus məntiq və faktlar əsasında açıqlayırdı. “Biz, adətən, böyük tariximiz haqqında, xalqlarımızın böyük tarixi mədəniyyəti haqqında danışarkən, birinci növbədə, onların yaratdığıları bədii əsərlərə, şairlərimizin, yazıçıların əsərlərinə istinad edirik, onları nümunə götürürük.

Bütün mübariz həyatı boyu apardığı qlobal, uzaqgörən və taleyüklü siyasətə vətən, millət öndərinə, qurtuluş gətirən xilaskar çevrilən Heydər Əliyeva Azərbaycan xalqının dərin, sarsılmaz sevgisi və sonsuz ehtiramı yığıncaq və toplantılarda tez-tez diqqət çəkən “Heydər – Xalq” şüarında çox dəqiq ifadə edilmişdir. Xalq öz ümummilli liderini ruhumuz, varlığımızın yenilməz ifadəçisi və əvəzolunmaz tərcümanı kimi görür.

Heydər Əliyev və Azərbaycanın milli-mənəvi intibahı

tərkibində xüsusi yer tutan humanitar istiqamət məhz belə bir iqlimin yaranmasına səbəb oldu. Onun xalqımızın tarixi keçmişinə, klassik ədəbi qaynaqlarına, ana dilinə, milli-mənəvi sərvətlərinə həssas və qayğıkeş münasibəti bu sahənin öyrənilməsi, qorunub yaşadılması işinə güclü təkən verdi. O illərdən başlayaraq milli ruhun güclənməsi, vətəncilik, azərbaycançılıq ideyalarının qüvvətlənməsi nəzərəcarpacaq bir dalğalanma yaratdı. Heydər Əliyevin siyasi himayədarlığı və öndərliyi ilə həyata keçirilən bu ilkin tərpeşiz uzunmüddətli bir mübarizə və mücadilənin əsasını qoyaraq, öncə Azərbaycan ziyalıları, daha sonra isə bütün xalqı strateji məqsədlər üçün səfərbər etdi.

birinci dönəmində (1969–1982) folklorun təbliği, nəşri və tədqiqi istiqamətində həyata keçirilən irimiqyaslı tədbirlər bir qayda olaraq onun şəxsi təşəbbüsü, birbaşa sərəncamı və qayğısı sayəsində mümkün olmuşdur.

Ulu öndərin respublikaya rəhbərliyini birinci dövrü bir tərəfdən sistemli və sanballı folklor nəşrlərinin vüsət alması ilə səciyyələndirir, başqa bir tərəfdən də xalq yaradıcılığı ilə bağlı təşkilati tədbirlər – aşıqların qurultaylarının çağırılması, “Koroğluya qayıdaq” rubrikası altında silsilə ozan-aşiq tədbirlərinin, dastan axşamlarının təşkil edilməsi, böyük xalq sənətkarlarının yubileylərinin keçirilməsi, xalq istedadlarını üzə çıxaran folklor festivallarının, sonralar ənənə halını alan və Azərbaycan musiqi mədəniyyətinə bir çox istedadlar bəxş edən məşhur “Xan bülbul” müsəbiqlərinin təşkil edilməsi və s. ilə əlamətdardır. Azərbaycan Respublikasının mədəni həyatında mühüm hadisəyə çevrilən həmin tədbirlərin böyük əksəriyyətində Heydər Əliyev vaxt tərpaqə özü şəxsən iştirak etmiş, milli-mənəvi dəyərləri yüksək qiymətləndirən ürək sözləri söyləmiş, xeyir-duasını vermişdir.

əsəri Qorqud obrazının və eposdakı vətənpərvərlik, qəhrəmanlıq, bahadırlıq ideyalarının təbliğində ölçüyəgəlməz dərəcədə böyük rol oynadı.

Qorqud ruhunun, milli ideyaların, oğuz mənəvi-estetik dünyasının yenidən xalqa mənimsənilməsində “Dədə Qorqud” filmi ilə yanaşı, M. Abdullayev, F. Əliyev, M. Aşvar və başqa tanınmış rəssamların Dədə Qorqud motivləri əsasında çəkdiyi silsilə rəsm əsərləri, xalqa ustalarının hazırladıqları Qorqud xalçaları, çağdaş heykəltəraşlıqda yer alan çeşidli Qorqud motivləri də əhəmiyyətli iş gördü. Qorqud ruhu-na qayıdıq İ.Şixli, Ə.Cəfərzadə, İ.Hüseynov, Anar, Elçin, Ə.Əylisli, M. Süleymanlı, F. Kerimzadə, Ə. Muğanlı, S. Oğuz, V. Nəsib, M. Oruc kimi yazıçıların yaradıcılıq xarakterində öz əksini tapdı: onların qələmə aldığı müxtəlif səpkili nəsr əsərlərində il və üslub keyfiyyətlərində “Kitabi-Dədə Qorqud” eposuna məxsus poetik-üslubi maneralar, bədi-estetik cizgilər qabarıq yer aldı.

cəmləşdirən bir eposdur. Onun ən böyük ideyası baş sərkərdədən tutmuş böyükdən kiçiyə kimi bütün qəhrəmanlarının doğma torpaqlarını qorumaq uğrunda canlarından keçməyə daim hazır olduqlarını göstərməkdir.

Tarixi keçmişimizə, əsrlərin daş sınağından keçib gələn saz-söz qaynaqlarımıza, xalqımızın tarixinin müxtəlif mərhələlərində yetişdirdiyi ustad sənətkarlara həqiqi qədirlənliklə yanaşdı-ğındandı ki, onun təşəbbüsü və sərəncamı ilə böyük xalq ozanlarımız Aşiq Ələsgərin 150 illik (1972-ci il), Aşiq Alının 180 illik (1981-ci il) yubileyləri böyük təntənə ilə, ümumxalq bayramı səviyyəsində qeyd olunmuşdur. 1972-ci ildə Heydər Əliyevin qeyri-adi təşkilatçılıq bacarığı və həm də böyük siyasi nüfuzu sayəsində Aşiq Ələsgərin 150 illik yubileyi böyük təntənə ilə, ümumxalq bayramı səviyyəsində qeyd olunmuşdur. 1972-ci ildə Heydər Əliyevin qeyri-adi təşkilatçılıq bacarığı və həm də böyük siyasi nüfuzu sayəsində Aşiq Ələsgərin 150 illik yubileyi böyük təntənə ilə, ümumxalq bayramı səviyyəsində qeyd olunmuşdur.

Yüzlərin qan yaddaşını daşıyıb gətirən tarixi-mənəvi dəyərlərə, o sirdən folklor qaynaqlarına göstərilən qayğı və diqqət bütün Azərbaycan miqyasında özünütənima, özünüdək və özünəqayıdıq proseslərinin hərəkatına gətirdi. Əvvəlki onilliklərdən yasaq olan “Dədə Qorqud”, “Oğuz”, “Oğuz yurdu”, “Ozan”, “Türk mədəniyyəti”, “Qan yaddaşı” anlayışları respublikada yaranmış münbit zəmindən nəşət tərpaqə, elmi toplantılarda, ədəbi-mədəni yığıncaqlarda, kitablarda, mətbuatda, radio-televiziyaya verilişlərində boy göstərdi.

Mənəvi yaddaşın və milli özünümlüyün bərpası İcraişəhər, Şuşa, Ordubad, Gəncə memarlıq komplekslərinin milli qorucu elan edilməsindən, qədim xalçaların muzey-qoruğa (“Xalça muzeyi”)nə cəmləşdirilməsindən, sazı-sözü, muğam sənətini, xalq məhəllələrini və rəqs-oyun mədəniyyətimizi himayə edən rəsmi qurumların (Azərbaycan Aşığı Birliyi, “Aşiq Pəri Məclisi”, “İrs”, “Atəşgah”, “Gülüstan”, “Yalı” və s. kimi məşhur xalq kollektivləri, “Muğam teatri”, “Dastan teatri”, “Ozan-Aşiq Muzeyi”) yaradılmasından, kütləvi folklor nəşrlərindən, folklorun geniş miqyasda təbliğindən (folklor festivalları, saz bayramları, “Bulaq” və “Ozan” verilişləri, qəzet və jurnallarda folklor səhifələri) başlandı və az sonra öz uğurlu nəticələrini göstərdi. Artıq 70-ci illərin ortalarından soy-kökə, milli kimlik məsələlərinə, tarixi qaynaqlarla bağlı problemlərə təkcə alim, müəllim və tələbələrə məxsus xüsusi auditoriyaların yox, bütün ziyalı təbəqələrinin, o cümlədən gənclərin xüsusi həssaslıq göstərdiyi duyulmaqda idi.

Təkcə belə bir faktı xatırlatmaq kifayətdir ki, 1978-ci ildə akademik Həmid Araslinin nəşrə hazırladığı “Kitabi-Dədə Qorqud” kitabı böyük tirajla çapdan çıxdıqdan az sonra sürətlə satılıb qurtarılmışdı. Eyni sözləri həmin illərin digər elmi və kütləvi folklor nəşrləri (“Koroğlu”, “Azərbaycan dastanları”, “Aşiq Ələsgər” və s.) haqqında da söyləmək mümkündür. Kütləvi informasiya vasitələrində folklor irsimizin təbliğinin xalq tərəfindən böyük maraq və rəğbətə qarşılanması o illərdə radio və telepoçta gələn məktublara sayından da görünməkdə idi. Belə ki, 1975-ci ildə radionun “Bulaq” verilişinin ünvanına həftə ərzində 100–150 məkətub daxil olmuşdur. 1979-cu ildə “Ozan” verilişinin həftəlik

başında duran birinci şəxsini belə bir mövqə nümayiş etdirməsi həm bu tədbirlərin təşkilatçı və iştirakçıları, həm də sözün geniş mənasında xalqı ruhlandı-raraq milli-mənəvi dəyərlərimizə qarşı həssaslığı gücləndirmişdir. O illərdə respublika rəhbəri tərəfindən “Xalqın istədadi, onun yaradıcılıq dənizi” “Kitabi-Dədə Qorqud”, “Koroğlu” və başqa epik əsərlərdə bütün dolğunluğu ilə təcəssüm tapmışdır” – fikrinin söylənilməsi heç də təsadüfi deyildi. Heydər Əliyevin söylədiyi bu və bu qəbildən olan digər istiqamətverici mülahizələr elm və sənət adamlarını milli-mənəvi dəyərlərin öyrənilməsi, qorunması və böyükməklə elmi gənç nəsle mənimsənilməsi işinə yönəldirdi. Həmin illərdən başlayaraq folklor problematikası elm və bədi yaradıcılıq təşkilatlarının fəaliyyətində aktiv şəkildə gündəmə daxil oldu. Elə buna görə də o vaxtdan etibarən elmi idarə və tədris müəssisələrində türk mifologiyası və qədim türk epos mədəniyyəti, xüsusən də “Kitabi-Dədə Qorqud”la bağlı elmi müzakirələr keçirilməyə başlandı, problematik məqalələrdən ibarət toplular nəşr edildi, eposun elmitənəti mətninin hazırlanması ilə əlaqədar vacib elmi-nəzəri işlər görüldü. H. Araslı, M.H. Təhməsi, M. Seyidov, F. Zeynalov, T. Hacıyev, S. Əlizadə, Ş. Cəməlidov, E. Əlibəyözadə, B. Abdulla və başqa tədqiqatçıların bu sahədəki elmi fəaliyyəti gücləndi. Azərbaycan folklorşünaslığının ən mötəbər tədqiqatçılarından olan M.H. Təhməsi bin “Azərbaycan xalq dastanları (orta əsrlər)” (Bakı, Elm, 1972) adlı sanballı monoqrafiyası da bu dövrün məhsulu oldu.

“Qobustan”, “Azərbaycan”, “Ulduz” jurnallarında, “Azərbaycan filologiyası”, “Filologiya məsələləri” məcmuələrində türk mifoloji düşüncə sistemi, tarixi-etnik yaddaş, soy-kökə qayıdıq, milli kimlik problemlərinin folklor

özünəməxsus tarixi-mədəniyyət kompleksini, ümumtürk kontekstində daxilində təqdim və təhlil edirdi.

Prezident Heydər Əliyev tarixi keçmişimizlə, mənəvi dəyərlərimizlə bağlı söylədiyi fikirlər və mülahizələr bu baxımdan öz konseptuallığı ilə seçilirdi. Mənəvi mədəniyyətimizin tarixi köklərinin türk xalqlarının ortaq keçmişində – vahid etnik-mədəni sistem daxilində təşəkkül tapması fikrini Heydər Əliyev özünəməxsus məntiq və faktlar əsasında açıqlayırdı. “Biz, adətən, böyük tariximiz haqqında, xalqlarımızın böyük tarixi mədəniyyəti haqqında danışarkən, birinci növbədə, onların yaratdığıları bədii əsərlərə, şairlərimizin, yazıçıların əsərlərinə istinad edirik, onları nümunə götürürük.

Bütün mübariz həyatı boyu apardığı qlobal, uzaqgörən və taleyüklü siyasətə vətən, millət öndərinə, qurtuluş gətirən xilaskar çevrilən Heydər Əliyeva Azərbaycan xalqının dərin, sarsılmaz sevgisi və sonsuz ehtiramı yığıncaq və toplantılarda tez-tez diqqət çəkən “Heydər – Xalq” şüarında çox dəqiq ifadə edilmişdir. Xalq öz ümummilli liderini ruhumuz, varlığımızın yenilməz ifadəçisi və əvəzolunmaz tərcümanı kimi görür.

Ən nəhayət, bütün bunların məntiqi nəticəsi kimi 1997-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyev “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanlarının 1300 illik yubileyinin qeyd olunması barədə tarixi fərman imzaladı. “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanlarının 1300 illik yubileyinin UNESCO tərəfindən dünya miqyasında keçirilməsi təşəbbüsünü də Azərbaycan Respublikası adından Prezident Heydər Əliyev qaldırdı və az sonra həmin beynəlxalq qurum yubileyə bağlı təklifi qəbul etdi.

Ulu öndər klassik irsin, keçmişin ən yaxşı dəyərlərinin çağdaş nəsillərin milli ruhda tərbiyəsində önəmini vurğulayaraq deyirdi: “Müstəqil dövlətimiz üçün taleyüklü məsələlərin həyata keçirilməsi

Məhərrəm QASIMLI,
Azərbaycan Aşıqlar Birliyinin
sədri, professor,
Əməkdar elm xadimi